

LOWES

LOKALNY OŚRODEK WSPARCIA
EKONOMII SPOŁECZNEJ

WOWES

Warszawski Ośrodek
Wsparcia
Ekonomii Społecznej

Ekonomia społeczna w praktyce

KATARZYNA SEKUTOWICZ
STOWARZYSZENIE BORIS_WOWES
kasias@boris.org.pl

Po co są organizacje pozarządowe?

- **funkcje społeczne** - działania integracyjne, przestrzeń ekspresji i zainteresowań, integracja, angażowanie do działania na rzecz zmiany
- **polityczne** - rzecznictwo, przestrzeń opiniotwórcza, kształtowanie polityk publicznych, uzupełnianie działań państwa, angażowanie mieszkańców w życie społeczności
- **ekonomiczne** - zatrudnianie, dostarczanie usług, kontrolowanie wykorzystania dóbr publicznych, zmniejszanie wydatków na świadczenia społeczne

CZY TO DLA MNIE, czyli co to jest ekonomia społeczna?

jest to działalność podmiotów ekonomii społecznej (PES) na rzecz **społeczności lokalnej** w zakresie **reintegracji społecznej i zawodowej**, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz **świadczenia usług społecznych**, realizowana w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego i innej działalności **o charakterze odpłatnym**.

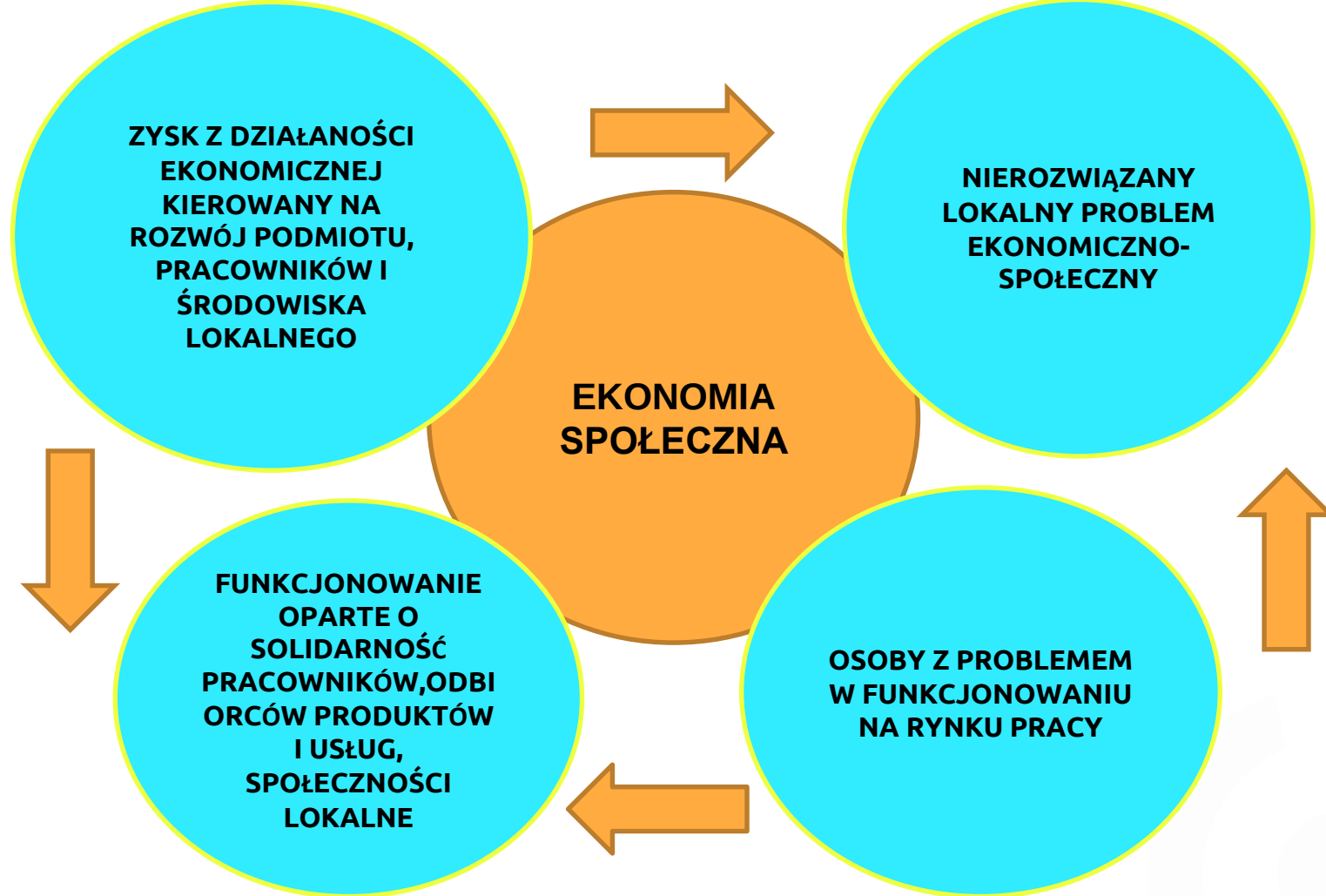
za: Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej

Co to są podmioty ekonomii społecznej (PES)

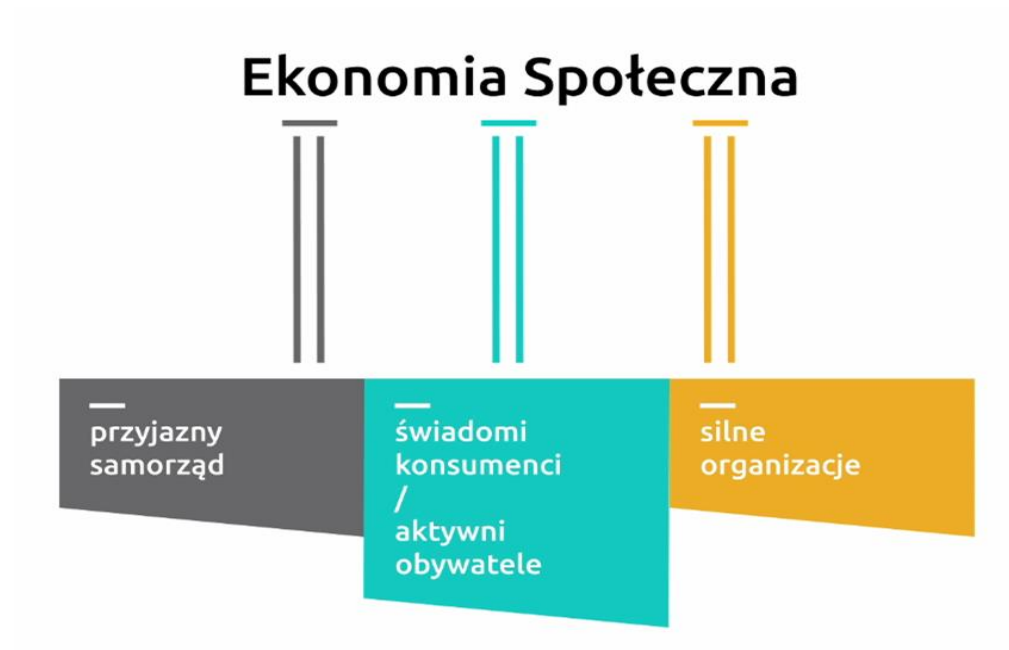
- organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzące działalność ekonomiczną
- podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: CIS i KIS; ZAZ i WTZ,
- spółdzielnia socjalna,
- spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych,
- spółki non-profit, o ile udział sektora publicznego w spółce wynosi nie więcej niż 50%

Po co jest ekonomia społeczna?

- Wzmacnia i rozwija wspólnoty lokalne - pomaga włączać najłabszych
- Wspiera samorządy w realizacji zadań publicznych
- Wpływa na wzrost jakości życia mieszkańców
- Tworzy miejsca pracy

Kiedy się uda ?

PES ver PS

**podmiot ekonomii społecznej
versus
przedsiębiorstwo społeczne**

Czym jest przedsiębiorstwo społeczne

Działalność przedsiębiorstwa społecznego służy **rozwojowi lokalnemu** i ma na **celu**:

reintegrację społeczną
i zawodową osób
zagrożonych wykluczeniem
społecznym

lub

realizację **usług
społecznych**

lub obejmuje obydwa te cele

Czym jest przedsiębiorstwo społeczne – wymiar ekonomiczny

Status przedsiębiorstwa społecznego może posiadać **podmiot ekonomii społecznej** oraz jednostka tworząca podmiot ekonomii społecznej, prowadzące:

- **działalność odpłatną pożytku publicznego**, o której mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- **działalność gospodarczą**, o której mowa w art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców
- **inną działalność o charakterze odpłatnym** (oświatową, kulturalną, zarobkową w KGW)

Czym jest przedsiębiorstwo społeczne- cel działań

Działalność przedsiębiorstwa społecznego służy rozwojowi lokalnemu i ma na celu:

- 1) reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub
- 2) realizację usług społecznych

Usługi społeczne oznaczają działania z zakresu:

	polityki prorodzinnej		przeciwdziałania bezrobociu
	wspierania rodziny		kultury
	systemu pieczy zastępczej		kultury fizycznej i turystyki
	pomocy społecznej		pobudzania aktywności obywatelskiej
	promocji i ochrony zdrowia		mieszkalnictwa
	wspierania osób niepełnosprawnych		ochrony środowiska
	edukacji publicznej		reintegracji zawodowej i społecznej

Czym jest przedsiębiorstwo społeczne – zatrudnienie

- Przedsiębiorstwo społeczne zatrudnia **co najmniej 3 osoby na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę**. Każda z tych osób jest zatrudniona w wymiarze **co najmniej 1/2 pełnego wymiaru czasu pracy**.
- W przedsiębiorstwie społecznym działającym **w celu reintegracji** społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, **co najmniej 30% ogółu osób zatrudnionych stanowią osoby zagrożone wykluczeniem społecznym**, wykonujące pracę na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę.

Przez ogół osób zatrudnionych należy rozumieć osoby świadczące pracę na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego, umowy o pracę nakładczą lub umowy cywilnoprawnej lub osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą niebędące pracodawcami świadczące na rzecz przedsiębiorstwa społecznego usługi przez nieprzerwany okres co najmniej 3 miesięcy.

Czym jest przedsiębiorstwo społeczne – majątek (przejrzystość)

- Przedsiębiorstwo społeczne **nie przeznacza zysku albo nadwyżki bilansowej** uzyskanych z wykonywanej działalności, **do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i osoby w nim zatrudnione.**
- Przedsiębiorstwo społeczne ma **ograniczenia w dysponowaniu majątkiem** względem podmiotów powiązanych, członków, członków organów, osób zatrudnionych i ich małżonków, krewnych lub powinowatych, przysposobionych itp. Przedsiębiorstwo społeczne **nie może:**
  - udzielać im pożyczek i zabezpieczać ich zobowiązań majątkiem przedsiębiorstwa
  - przekazywać im majątku lub wykorzystywać majątku na ich rzecz, na zasadach innych niż wobec osób trzecich
  - dokonywać od nich zakupów na zasadach innych niż w od osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe

Czym jest przedsiębiorstwo społeczne – sposób działania

- Przedsiębiorstwo społeczne posiada **organ konsultacyjno-doradczy, w którego skład wchodzi wszystkie osoby zatrudnione w tym przedsiębiorstwie**. Jeżeli liczba osób zatrudnionych przekracza 10, to organ ten może składać się z co najmniej 3 przedstawicieli pracowników. W spółkach funkcję organu konsultacyjno-doradczego pełni rada nadzorcza albo komisja rewizyjna, a w spółdzielniach socjalnych rolę tę może pełnić spotkanie konsultacyjne.
- Przedsiębiorstwo społeczne **opracowuje i realizuje indywidualny plan reintegracyjny** dla każdej zatrudnionej osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym, do której został udzielony instrument wsparcia, o którym mowa w art. 21 lub art. 22 ustawy o ekonomii społecznej, obejmujący okres nie krótszy niż okres, na jaki został udzielony ten instrument, lub nie krótszy niż okres zatrudnienia tej osoby wymagany w związku z udzieleniem tego instrumentu.

Kiedy działania reintegracyjne są obowiązkowe?

Działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej dla pracowników, którzy w momencie zatrudniania należeli do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, są obowiązkowe w:

- każdym przedsiębiorstwie społecznym **o celu reintegracyjnym**
- przedsiębiorstwie społecznym (niezależnie od celu), które tworzy miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym **z wykorzystaniem wsparcia publicznego** (np. dotacji na miejsce pracy z różnych źródeł, korzystania z refundacji składek ZUS z Funduszu Pracy, pokrycia kosztów wynagrodzenia osoby niepełnosprawnej z PFRON). W takiej sytuacji **obowiązkowe jest stworzenie indywidualnego planu reintegracji**
- każdej spółdzielni socjalnej, nawet jeśli nie jest przedsiębiorstwem społecznym (zgodnie z ustawą o spółdzielniach socjalnych)

PODSUMOWANIE - czym jest przedsiębiorstwo społeczne

Działalność przedsiębiorstwa społecznego służy **rozwojowi lokalnemu**

cel	świadczenie usług społecznych lub/i zatrudnianie i reintegracja osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
zatrudnienie	umowa o pracę, co najmniej 3 osoby, co najmniej ½ etatu; w PS o celu reintegracyjnym - co najmniej 30% osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
finansowanie	działalność gospodarcza lub inna odpłatna
majątek	zysk nie jest celem, a gdy się pojawi - zakaz podziału, cały zysk na cele statutowe; ograniczenia w dysponowaniu majątkiem
zarządzanie	posiadanie organu konsultacyjnego ze wszystkimi pracownikami (w spółkach – rada nadzorcza lub komisja rewizyjna)
wyróżnik	reintegracja społeczna i zawodowa; indywidualny plan reintegracji

Jak uzyskać status przedsiębiorstwa społecznego?

Status przedsiębiorstwa społecznego przyznawany jest w drodze decyzji administracyjnej wojewody, właściwego ze względu na siedzibę podmiotu ubiegającego się o ten status.

Składamy:

- Wniosek – ujednolicony formularz
- Załączniki potwierdzające spełnienie warunków określonych dla przedsiębiorstwa społecznego.

W szczególności: statut/umowę spółki, odpowiednie uchwały i regulaminy oraz zaświadczenia lub oświadczenia (mniej w przypadku spółdzielni socjalnej). Zindywidualizowany katalog załączników

Po uzyskaniu statusu PS składa co roku sprawozdanie do wojewody. Pierwsze sprawozdanie za rok kalendarzowy, w którym uzyskało ten status. Kolejne sprawozdania składane są w terminie do 31 marca każdego roku za rok poprzedni.

Wojewoda pełni nadzór nad PS i może zarządzić kontrolę.

Dlaczego warto rozwijać ekonomię społeczną w organizacjach pozarządowych - aspekt ekonomiczny?

Najważniejsze rozwiązania pozwalające uwzględniać aspekty społeczne w zamówieniach publicznych, którymi dysponuje zamawiający to:

- 1) zastrzeżenie dla przedsiębiorstw społecznych, (do 130 tys.)
- 2) zastrzeżenie dla spółdzielni socjalnych (do 130 tys.),
- 3) klauzula zastrzeżona (2 przesłanki: cel- społeczna i zawodowa integracja os. marginalizowanych i zatrudnienie 30% tych osób u wykonawcy)
- 4) klauzula zatrudnieniowa (konieczność zatrudnienia os. z grup zagrożonych przy realizacji zamówienia)
- 5) klauzula usługowa (łącznie 4 warunki z def. PS),
- 6) klauzula pracownicza (obowiązek zatrudnienia na umowę o pracę przy zam. od 130 tys. na roboty budowlane)
- 7) zamówienia wewnętrzne in house, (w trybie z wolnej ręki, bez względu na jego wartość)
- 8) ułatwienia w rewitalizacji, (Wyłączenie z obowiązku stosowania PZP dla ngo i spółdzielni)
- 9) społeczne kryteria oceny ofert,
- 10) aspekty społeczne dotyczące przedmiotu zamówienia (wartość społeczna wpisywana do zapytania).

**Chcesz sprawdzić, czy możesz być
przedsiębiorstwem społecznym –**

Zbadaj potencjał ekonomiczny Twojej organizacji

wejdź na stronę

www.przedsiębiorczosc.boris.org.pl

Wspieramy rozwój przedsiębiorczości w organizacjach pozarządowych

Zbadaj potencjał ekonomiczny Twojej organizacji

LOWES - WOWES Kim jesteśmy?

LOWES – Lokalny Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej jest prowadzony od 2011 r. przez **Stowarzyszenie Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS.**

W ramach LOWES **prowadzimy działania dla Warszawy** - Warszawski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej **WOWES**, ale też działania dla innych powiatów na Mazowszu (POWES)

W ramach Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej wspieramy środowiska zainteresowane działaniem na rzecz ekonomii społecznej (NGO, JST, os. ind.), tworzeniem przedsiębiorstw społecznych. Pomagamy tworzyć społeczności silne ekonomicznie i solidarne w wspieraniu swoich mieszkańców i mieszkańek.

Gwarantujemy wysoką jakość usług - nasz **Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej** jest akredytowany przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Dla kogo jest nasza oferta?

1. przedstawicieli/ek organizacji pozarządowych, które chcą podjąć / rozwijać działalność ekonomiczną
2. pozostałych podmiotów wskazanych w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, np. spółdzielni socjalnych, spółek nonprofit
3. osób indywidualnych zainteresowanych utworzeniem podmiotu ekonomii społecznej (np. stowarzyszenia, fundacji, koła gospodyń wiejskich, spółki non profit, spółdzielni socjalnej)
4. przedstawicieli JST , np. CUS, chcących kontraktować/zlecać usługi PES/PS
5. WTZ, CIS i KIS, ZAZ, ŚDS zainteresowanych wspólną pracą nad reintegracją społeczną
6. przedsiębiorstw, chcących współpracować z PES/PS

Oferta OWES

1. Doradztwo i szkolenia z zakresu uruchamiania działalności ekonomicznej dla nowych i istniejących podmiotów (m.in. organizacji chcących uruchomić odpłatną działalność statutową lub działalność gospodarczą)
2. Doradztwo i szkolenia na temat rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji (standaryzacja, finansowanie, polityki publiczne..)
3. Wsparcie finansowe na tworzenie i utrzymanie miejsc pracy w podmiotach mających status „przedsiębiorstw społecznych”
4. Promocja ekonomii i przedsiębiorczości społecznej

Fundusze Europejskie
dla Mazowsza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Mazowsze.
serce Polski

Środki finansowe na utworzenie miejsc pracy od lipca 2024 roku

Dotacje na tworzenie miejsc pracy w PS

Stawka jednostkowa na **utworzenie 1 miejsca pracy dla osoby zagrożonej wykluczeniem:**

35 212 zł

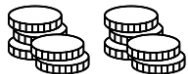
z przeznaczeniem na np. koszty składników majątku trwałego, instalacji i uruchomienia oraz ubezpieczenia i ochrony, wyposażenia miejsca pracy, dostosowania lub adaptacji, aktywów obrotowych i środków produkcji, zakupu wartości niematerialnych i prawnych, opłat związanych z uruchomieniem leasingu oraz kredytu inwestycyjnego, itp.

Dotacje na utrzymanie miejsc pracy w PS

Stawka jednostkowa na **utrzymanie 1 miejsca pracy w PS przez 12 miesięcy:**

38 700 zł na pełen etat

29 025 zł na $\frac{3}{4}$ etatu

19 350 zł na $\frac{1}{2}$ etatu

przeznaczone na koszty funkcjonowania miejsca pracy w początkowym okresie od utworzenia - w tym np. wynagrodzenia osoby na tym miejscu pracy wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, bieżące niezbędne wydatki dotyczące stanowiska pracy, bez których funkcjonowanie PS nie może się odbywać.

Dotacje z OWES na miejsca pracy łącznie w 2025

r.

	1 etat	$\frac{3}{4}$ etatu	$\frac{1}{2}$ etatu
utworzenie 1 miejsca pracy	35 212 zł	35 212 zł	35 212 zł
utrzymanie 1 miejsca pracy	38 700 zł	29 025 zł	19 350 zł
razem 1 miejsce pracy	73 912 zł	64 237 zł	54 562 zł

Jedno przedsiębiorstwo społeczne może uzyskać dotacje nawet na 10 miejsc pracy

razem 10 miejsc pracy	739 120 zł	642 370 zł	545 620 zł

Co trzeba zrobić aby uzyskać dotację

- Krok 1:** sprawdź statut organizacji, czy i jakie zmiany będą wymagane do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego
- Krok 2:** sprawdź czy Twoja organizacja jest gotowa na działalność ekonomiczną - wejdź na stronę <https://przedsiębiorczosc.boris.org.pl/>
- Krok 3:** we współpracy z doradcami OWES opracuj biznesplan
- Krok 4:** złóż biznesplan – wniosek o wsparcie finansowe
- Krok 5:** poczekaj na ocenę (może to potrwać maksymalnie 1 miesiąc)
- Krok 6:** podpisz umowę o dofinansowanie, przygotuj zabezpieczenie wykonania umowy
- Krok 7:** zacznij działać, zatrudnij pracowników (masz na to 3 m-ce od podpisania umowy)
- Krok 8:** dopilnuj uzyskania statusu PS, masz na to 6 m-cy od podpisania umowy

Dodatkowe środki finansowe na rozwój pracownika

- w wysokości do 300% minimalnego wynagrodzenia
- na realizację **indywidualnego planu reintegracji** pracowników z **wybranych grup**
- dofinansowanie reintegracji społecznej i zawodowej, czyli:
  - **reintegracja społeczna** – działania służące odbudowaniu lub nabyciu i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu, w tym rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.
  - **reintegracja zawodowa** – działania służące zdobyciu nowych kwalifikacji, kompetencji, wiedzy i umiejętności w celu odbudowania lub uzyskania i podtrzymania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku

Dodatkowe środki finansowe na rozwój pracownika

Osoby, dla których PS może uzyskać dofinansowanie indywidualnego planu reintegracji:

- **bezrobotne długotrwale**, tj. bezrobotni pozostający w rejestrze PUP łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat,
- **osoby z niepełnosprawnością**, tj. osoby, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem
- **absolwenci/tki centrum integracji społecznej oraz klubu integracji społecznej**,
- **osoby uprawnione do specjalnego zasiłku opiekuńczego**, o którym mowa w art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (uwaga: po podjęciu zatrudnienia nastąpi utrata tego zasiłku)
- **osoby usamodzielniane** , wychodzące z pieczy zastępczej
- **osoby z zaburzeniami psychicznymi**
- **osoby mające status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą**

Dodatkowe środki finansowe na rozwój pracownika

Osoby, dla których PS może uzyskać dofinansowanie indywidualnego planu reintegracji:

- **bezrobotne długotrwale**, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, tj. bezrobotni pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych
- **osoby z niepełnosprawnością** w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, tj. osoby, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:
  - o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności lub
  - o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów, lub
  - o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia

Dodatkowe środki finansowe na rozwój pracownika

Osoby, dla których PS może uzyskać dofinansowanie indywidualnego planu reintegracji:

- **absolwenci centrum integracji społecznej** oraz **absolwenci klubu integracji społecznej**, o których mowa w art. 2 pkt 1a i 1b ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
- **osoby uprawnione do specjalnego zasiłku opiekuńczego**, o którym mowa w art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (uwaga: po podjęciu zatrudnienia nastąpi utrata tego zasiłku)
- **osoby usamodzielniane**, o których mowa w art. 140 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- **osoby z zaburzeniami psychicznymi**, o których mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego
- osoby, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej **status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą**

Dodatkowe wsparcie finansowe dla PS z środków publicznych poza OWES

- przez 24 miesiące zwrot części składek ZUS z Funduszu Pracy – za pośrednictwem PUP
- wsparcie dla przedsiębiorstw społecznych z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- możliwość ubiegania się o środki w ramach programu PS+

Źródła finansowania działań LOWES

1. Środki Samorządu Województwa Mazowieckiego na realizację zadania publicznego „Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej w subregionie 1”.

2. Środki Europejskiego Funduszu Społecznego + oraz środki z budżetu państwa w ramach programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027.

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Prezentacja jest materiałem informacyjnym

Więcej informacji o naszych działaniach znajdziesz na:

lowes.boris.org.pl